

z p r á v y

30 let po pádu železné opony

Ve dnech 6. a 7. února 2020 se v jihofrancouzském Aix-en-Provence uskutečnila mezinárodní konference s názvem *30 let po pádu železné opony*, kterou pořádala Aix-Marseille Université, Faculté des Arts, Lettres, Langues et Sciences humaines. Setkali se na ní politici, politologové, diplomaté, historici, literární vědci, překladatelé a zástupci příbuzných oborů z Francie, Rakouska a České republiky. Řečníci vystoupili během čtvrtedního odpoledne a pátečního dopoledne ve čtyřech blocích a program doplnilo večerní promítání dokumentárního filmu.

Na úvod konference organizátoři uspořádali kulatý stůl, jež moderoval **Lukáš Macek**, ředitel Sciences Po de Dijon, a u nějž hovořili Jeho Excellence **Michael Linhart**, velvyslanec Rakouska ve Francii, **František Med**, rada vyslanec, zástupce vedoucího úřadu na Velvyslanectví České republiky, **Jacques Rupnik**, ředitel výzkumu Sciences Po de Paris, bývalý poradce prezidenta České republiky Václava Havla, a **Charles Zaremba**, profesor na katedře slavistiky Aix-Marseille Université. Jednotliví diskutující ve svých úvodních výpovědích shrnuli zkušenosti a názory získané za dobu působení ve vrcholné politice nebo během výzkumu střeoevropského prostoru. Michael Linhart hovořil např. o roli Rakouska v rozdělené Evropě do roku 1989; Jacques Rupnik vzpomínal na setkání sedmi prezidentů Visegradu v Litomyšli roku 1994, době, kdy střední Evropa výrazně změnila svou tvář, vznikaly nové státy a utvářely se nové vzájemné vztahy; František Med představil naši současnou kulturní politiku ve Francii.

První přednáškový blok byl věnován oblasti kultury. Zahájil jej **Alexander Burka** (CIVIC GmbH – Institut für internationale Bildung) příspěvkem zaměřeným na vývoj zahraniční kulturní politiky Rakouska v České republice a Polsku, zvláště se soustředil na situaci před rokem 1989 a na tehdejší spolupráci rakouských institucí s československými a polskými umělci. V následujícím referátu, tematicky zasazeném rovněž před rok 1989, popisovala **Catherine Teissier** (Aix-Marseille Université) filmovou tvorbou v Německé demokratické republice zabývající se politickou situací během posledních let před pádem berlínské zdi.

Druhý blok soustředil témata literární. **Xavier Galmiche** (Université Paris IV – Sorbonne) přednesl příspěvek Globální fenomén, národní zvláštnosti: charakteristika českého (a slovenského) samizdatu v protikultuře od 50. do 80. let. Vysvětlil původ a specifika samizdatu, jmenoval jeho nejvýraznější české představitele a některé samizdatové edice. Svou přednášku podložil několika publikacemi, zejména knihou Michala Přibáně a kol. *Český literární samizdat: 1949–1989*, kterou publiku představil jako mimořádný a cenný soubor faktů obohacený o dosud neznámé zajímavosti. Dnes je to nenahraditelný zdroj pramenných informací k dějinám české nezávislé kultury. **Dagmar Vobecká** (Ústav pro českou literaturu AV ČR) představila Rakouskou společnost pro literaturu jako partnera českých a slovenských autorů v době studené války. Vycházejíc z korespondence mezi touto společností a Václavem Havlem ukázala jednotlivé způsoby spolupráce – distribuci západní literatury, autorská čtení, studijní stipendia či pomoc spisovatelům při uvedení na rakouskou uměleckou scénu. Posledním v tomto bloku byl s názvem 1989 – postavy a místa v přerodu pohledem rumunským, maďarským a německým příspěvek dvojice **Mónika Dánél** (Universitetet i Oslo) a **Stephan Krause** (Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa). Společně nabídli několik příkladů ztvárnění změny režimu v uvedených třech národních literaturách.

První konferenční den ukončilo večerní promítání dokumentárního filmu *Prague, le mois de la liberté*, který pro francouzskou TF1 v roce 1989 v Praze natočili Michael Wellner Pospíšil a Patrick Volson. Snímek zachycuje život několika postav nejprve z kraje uvedeného roku a pak ve dnech sametové revoluce.

Páteční program byl rozdělen opět do dvou bloků. Část věnovanou historii a pamětem zahájil **Alain Soubigou** (Université Paris I Panthéon-Sorbonne) referátem Pád komunismu ve střední a východní Evropě: zázrak nebo přelud? S podporou bohaté doprovodné prezentace ukázal velmi emotivním a názorným způsobem východoevropský politický a kulturní přerod. **Charles Zaremba** zaměřil svůj pohled na nedávnou historii Polska a popsal četné změny, jimiž v posledních třiceti letech tato země prošla. **Céline Bricaire** (Aix-Marseille Université) se v příspěvku 1989 v kultuře a komunikaci v Maďarsku dnes: vzpomínky a politika věnovala maďarským oslavám výročí pádu železné opony, resp. interpretaci událostí z roku 1989 a s tím spojené kampani současné vlády v Maďarsku v čele s Victorem Orbánem.

Poslední, čtvrtý blok byl věnován tématům didaktickým. **Jiří Hnilica** (České centrum v Paříži) hovořil o významu Českého centra v Paříži. Jeho posláním je spolupráce s francouzskou veřejností a prezentace české kultury, vědy, škol-

ství, obchodu a cestovního ruchu. Centrum je příspěvkovou organizací Ministerstva zahraničních věcí a pod jeho záštitou vznikl v roce 2003 projekt *České školy bez hranic*, který se z Paříže rozrostl do dalších evropských měst. České centrum nabízí rovněž kurzy českého jazyka pro dospělé. Přednáškou s názvem Sociokulturní aspekty výuky českého jazyka v Rakousku od roku 1989 navázala v oblasti vzdělání, konkrétně translologie, **Michaela Kuklová** (Universität Wien). Poslední referát nejen této části, ale celé konference přednesla **Katharina Jechsmayr** (Aix-Marseille Université) a zabývala se v něm výkladem pádu železné opony v rakouských učebnicích. Závěrečná diskuse se nejvíce točila kolem nutnosti a způsobů prezentace české kultury a literatury v zahraničí a také výuky českého jazyka, jeho propagace a většího zatraktivnění v cizině.

Organizátoři předpokládají ještě v tomto roce digitální zpřístupnění všech konferenčních příspěvků.

Dagmar Vobecká

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.

